

Emancypacyjny performans. Społeczno-kulturowe wymiary polskiej sceny drag.

Streszczenie

Głównym celem projektu badawczego jest ocena społeczno-kulturowego znaczenia i emancypacyjnego potencjału *queerowych* performansów. *Queerowa* działalność performatywna będzie badana jako produkt życia społecznego powstający w konkretnym kontekście kulturowym i politycznym. Zakłada się, że *queerowe* performanse są nie tylko wyrazem artystycznym, lecz mogą również posłużyć demonstrowaniu społecznych i kulturowych wartości queerowej społeczności. Mogą stać się także narzędziem emancypacji i sposobem na polityczną i aktywistyczną identyfikację. Projekt badawczy będzie badał strategiczny charakter performansu w procesie emancypacyjnym społeczności LGBTQ+ na przykładzie indywidualnych doświadczeń respondentów zaangażowanych w polską scenę *dragową* i w kulturę *ballroomu*. Główne pytania badawcze postawione w projekcie to: Jakie wartości społeczne i kulturowe są demonstrowane w *queerowych* performansach? Jak *queerowe* performanse, takie jak występy *drag*, przyczyniają się do procesów emancypacyjnych społeczności LGBTQ+? Jak działalność artystyczna respondentów przyczynia się do widoczności ich grupy społecznej?

Jedną z teorii socjologicznych wykorzystanych w procesie badawczym będzie makro-socjologiczny model akcji społecznej jako performansu kulturowego autorstwa Jeffrey'ego Alexandra. Performans kulturowy opisany jest przez badacza jako proces społeczny za pomocą którego aktorzy społeczni demonstrowują innym znaczenie swojej własnej sytuacji społecznej. Model Alexandra pozwala postrzegać performans *drag* jako sposób demonstrowania wartości marginalizowanej społeczności. Inną teorią wykorzystaną w procesie badawczym będzie teoria *queer*, która zapewnia analityczne narzędzia pokazujące, że kategorie takie jak tożsamość, płeć, czy seksualność są w rzeczywistości konstruktami społecznymi narzucającymi na jednostki normatywne ograniczenia. W kontekście teorii *queer*, w projekcie badawczym performans będzie traktowany jako narzędzie kwestionujące zinstytucjonalizowaną, normatywną heteroseksualność oraz jako działanie emancypacyjne. Co więcej, performans może być postrzegany jako metoda zmiany społecznej, performans tworzy możliwość zmiany świadomości społecznej dotyczącej doświadczeń danej grupy oraz może stworzyć krytyczne i refleksyjne perspektywy i zainicjować społeczne działanie.

Badanie zostanie podzielone na dwa główne etapy: (1) etap wstępny polegający na (a) badaniu źródeł wtórnych i przeglądzie literatury, (b) netnografii profili artystów *drag* w mediach społecznościowych; (2) etap główny polegający na (a) indywidualnych wywiadach pogłębionych (IDI) z artystami *dragowymi* – 30 IDI, (b) obserwacji uczestniczącej performansów *drag*, (c) indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI) z aktywistami LGBTQ+ - 10 IDI.

Wyniki projektu przyczynią się do rozwoju *queerowej* socjologii, a jednocześnie badanie może stać się obiektem zainteresowania zagranicznych socjologów, którzy nie mają dostępu do polskiej społeczności i kultury *dragowej*. Projekt jest wysoce innowacyjny w polskim kontekście i pogłębi istniejącą już wiedzę na temat lokalnej kultury *queerowej*. Próba badania polskiej społeczności *dragowej* i emancypacyjnego potencjału ich performansów jest czymś nowym w polskim środowisku naukowym. Istnieje poważna luka w badaniach w tej dziedzinie, mimo tego, że Polska to jeden z największych krajów Europy Centralnej i kraj członkowski Unii Europejskiej. Projekt może też zwrócić uwagę na niektóre problemy, których doświadczają osoby *queerowe* w Polsce. Scena *dragowa* była zawsze silnie związana z kulturą LGBTQ+, a artyści *dragowi* mieli wpływ na procesy emancypacyjne tej grupy w innych krajach. Projekt skupia się na artystach *drag* z Europy Centralnej i Wschodniej, gdzie społeczność ta była pomijana w międzynarodowych i lokalnych badaniach naukowych. Polska scena *dragowa* nie została przebadana, a w kontekście dyskryminacji, jakiej osoby *queerowe* doświadczają w Polsce, wpływ artystów *dragowych* na procesy emancypacyjne może mieć duże znaczenie.